

Marinmålaren Jacob Hägg

Jacob Hägg (1839–1931) föddes på en gård nära havet på Gotland. Fadern var handelsman och skeppare och Jacob fick tidigt sjövana genom att segla snipor och följa med på faderns skonare. Havet, båtar och att teckna var han stora intressen.

1905 målade Jacob Hägg en av sina mest berömda oljor. Av ett skepp som han faktiskt inte var ombord på. Han hade då just gått i pension och hade gjort många långa sjöresor med olika örlogsskepp. Han gjorde de flesta stora målningarna hemma i Sverige – i Stockholm, Karlskrona och vid Katthamra gård på Gotland.

Redan som 14-åring beslutade han om sin framtida sysselsättning. Han skulle bli sjöofficer. Sjuttiofem år senare fattade han åter ett avgörande beslut. Han hängde av sig målarrocken för en sista gång, året är 1929. Vid 90 års ålder.

När Jacob är 18 år sökte han in på Kadettskolan och tjänstgjorde sedan i örlogsflottan i olika befattningar, i land men mest till sjöss. Efter 41 år pensioneras han som amiral.

Denne man har en fantastisk levnadshistoria. Hans livsgärning som konstnär, sjöofficer och museiman är ofattbart stor och omfattande. Men ett konstnärsliv ansågs för osäkert, tryggare då att utbilda sig till sjöofficer. Någon konstnärlig utbildning blev det aldrig. Jacob Hägg målade ständigt, alla lediga stunder. Han behärskade tidigt de flesta tekniker; teckning, akvarell, träsnitt, tuschlaveringar och etsningar i kopparplåt. Oljemåleriet kom senare.

Hans konstnärliga produktion omfattar över 500 akvareller och cirka 220 oljemålningar, samt etsningar, laveringar och teckningar. De flesta i privat ägo. Han avbildade både historiska fartyg och samtida, både sådana han själv haft befälet på – det var åtskilliga – och andra. Därtill illustrerade han flera böcker och undervisningsmaterial. Han byggde också fartygsmodeller och arbetade hårt för att få till stånd ett Sjöhistoriskt museum i Stockholm.

Det var på 1870–1880-talen som hans konst började uppmärksammas på allvar. 1870 hade han en utställning i Stockholm med akvareller och tuschteckningar. Några år senare sålde han tio akvareller till drottning Sofia för 50 kronor styck! Kung Oscar II fick dessa i födelsedagspresent. Dessutom köpte den ryske tsaren Alexander III några akvareller.

Hans stil är naturalistisk och mycket exakt i alla fartygsdetaljer. Vatten och vågor målade han med stor skicklighet, hans fartyg ligger verkligen i vattnet, inte på, som hos vissa andra fartygsporträttörer. Jacob Hägg räknas till marinmåleriets främsta företrädare i Sverige vid sidan om Herman af Sillén.

På gården Katthamra på Gotland finns fortfarande hans gamla ateljé kvar. Väl bevarat med paletten på plats. Hans syn förändrades av naturliga skäl vid 90-årsåldern och han insåg att karriären som marinmålare var över.

Söker förgäves uppgifter kring Häggs målning som återger en händelse som utspelas efter att skeppet Finland lyfter ankar i Göteborg - den 26 december 1769 - i sällskap med en annan ostindefarare – Cron Prints Gustaf – båda är destinerade till Canton. Befälhavare ombord på Finland är Carl Gustaf Ekeberg...

Den 1 januari siktas ”Hitland” (Shetland) och Finland hamnade den 4 januari i en ”flygande storm som upreste siön til högtbrytande vågor”.

Stormen blir så stark de följande dagarna att inga segel kunde föras. Hittills har man klarat skeppet genom flera stormar. En man blir kastad överbord när man ska vända skeppet.

”Den 23 förvandlades luften till en tät järngrå dimba et tydeligit förebud til en hårdare storm, emot hvilken vi skyndesamt förberedde oss med alla nödiga anstalter”.

En våldsamt orkan sveper in över skeppet – och trots att man har tagit ner alla rår så lägger sig skeppet på sidan med kanonportarna i vattnet.

Skummet yr omkring av det upprörda vattnet, orkanens dån tar bort alla möjligheter att höra ens vad som ropades på nära håll. Det är mitt i natten, inga ljus och full orkan.

En enorm våg slår sönder allt som är fast och löst, kanonerna och ankartågen vräks mot läsidan, vilket förorsakar en krängning av skeppet – som ”blef liggandes med relingen emot vattnet”.

Finland rider ut stormen och man håller ett sjöråd ombord. Man beslutar att föra skeppet till en norsk hamn för att reparera de omfattande skadorna och fylla på de förlorade förråden.

Jacob Wallenberg skriver: ”vår vaksamme, gråhåriga kapten sam själv fram och tillbaka på däck och utom en välsignad tågstamp, som lyckeligen föll honom i händerna, hade både vårt Finland och fru Ekeberg varit ett par bedrövade änkor”.

Den 7 juni 1771 efter en väl förrättad resa kommer skeppet Finland tillbaka till Göteborg från Canton.

Källa: Maya Hedbergs blog Javanen 15 februari 2023
<https://javanen.se/marinmalaren-jacob-hagg/>